

Павленко А., Шанскова Т., Інтерактивні методи навчання на уроках "Я досліджую світ" у початковій школі. Специфіка фахової підготовки майбутніх учителів на засадах компетентнісного підходу: досвід, реалії, перспективи. Збірник матеріалів Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції (29 листопада 2022 року) / за заг. ред. І.В. Голубовська – Житомир: ФО-П «Н.М.Левковець», 2022. – С 106-109.

А. С. Павленко,
студентка ННІ педагогіки;
науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри початкової освіти
та культури фахової мови **Шанскова Т. І.**
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

Інтерактивні методи навчання на уроках "Я досліджую світ" у початковій школі

За програмою "Освіта XXI століття", пріоритетним завданням освіти й виховання на сучасному етапі є формування творчої особистості учня загальноосвітньої школи, який здатний критично мислити та володіти умінням і навичками творчого пошуку, здатного приймати нестандартні рішення навчальних завдань [3, с.18].

Молодший школяр охоче сприймає зміст уроку цікаво, нестандартно, будучи активним учасником заняття, творчо підходить до виконання різноманітних завдань творчого змісту, які також потребують творчого мислення та творчого пошуку.

Традиційні методи навчання не можуть передбачати тісного й доцільного зв'язку із внутрішнім життям учня, з його різноманітними запитамі й потребами; такі умови не є доцільними для прояву індивідуальних здібностей, творчих виявів особистості.

Саме тому повноцінний розвиток та успіх навчальної діяльності учнів початкової школи безпосередньо залежить від використання активних технологій навчання на уроках. До них відносимо інтерактивні методи.

Особливості інтерактивних методів на уроках "Я досліджую світ" у початковій школі відображаються в логіці побудови навчального процесу, у змісті матеріалу, в методах організації навчально-пізнавальної діяльності учнів й управлінні нею, у структурі уроку й формах контролю вчителя за процесом і результатом діяльністю школярів.

Значення інтерактивних методів у навчально-вихованому процесі ЗОШ обґрунтували такі науковці, як: Л. Виготський, Н. Гай, О. Гур'янова, В. Давидов та ін. Методичні аспекти застосування окремих елементів інтерактивних методів на уроках "Я досліджую світ" висвітлено Н. Зубар, О. Коберником, І. Підласим, А. Усовою та ін.

Мета статті – окреслити організаційно-педагогічні умови використання інтерактивних методів на уроках "Я досліджую світ" в початковій школі.

Інтерактивні методи навчання – це такий спосіб пізнання та організація взаємодії в системі "вчитель-учні", що реалізується у формах спільної кожного з них; за яким всі учасники освітнього процесу взаємодіють один з одним, обмінюються інформацією, спільно вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії колег і свою власну поведінку, занурюються в реальну атмосферу ділового співробітництва щодо вирішення проблеми [1, с. 15].

Дослідження свідчать, що саме технології інтерактивного навчання безпосередньо спрямовані на розвиток базових психічних функцій учнів початкової школи, набуваючи особливої значущості в навчальному процесі початкової школи. Пізнавальна активність особистості в цей період характеризується підвищеною сензитивністю та завершується фізіологічним дозріванням основних мозкових структур. Таким чином, саме на цьому етапі можлива найбільш ефективна дія на інтелектуальну й особистісну сфери дитини [3, с.18].

Роль та можливості інтерактивних методів на уроках у початковій школі показані на рисунку 1.

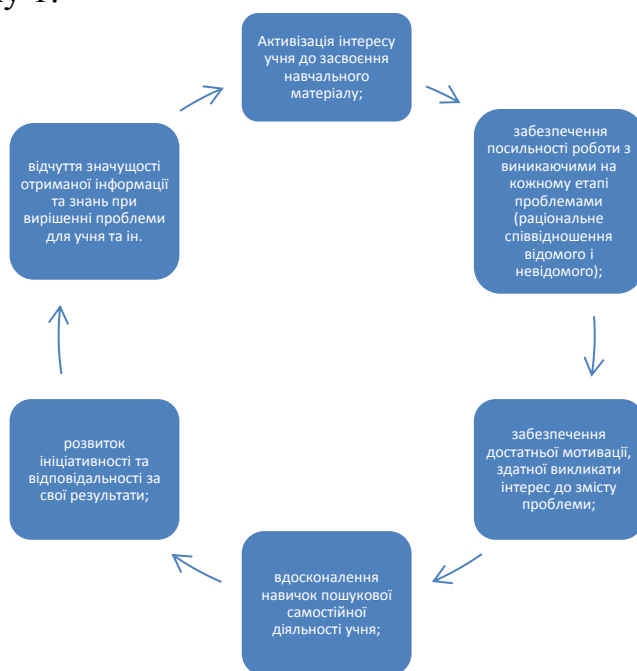

Рис.1. Потенціал інтерактивних методів на уроках у початковій школі (За О. В. Гур'яною [2, с. 16].

Уроки "Я досліджую світ" із застосуванням інтерактивних методів навчання доцільно будувати у формі командної (парної / групової) роботи, у процесі якої кожен з учасників такої взаємодії зможе виявляти цікаві ідеї, доводити, висловлювати нестандартні рішення певних проблем. Тобто такий інтерактивний урок варто будувати з урахуванням можливостей учнів самостійно спостерігати, міркувати, робити висновки з побаченого та почутого. У контексті реалізації цих завдань дуже доречним буде застосування практичних методів навчання під час проведення уроків "Я

досліджую світ", а також проведення роботи у групах, вікторин, проєктів, дискусій та ін.

Тому на уроці вчитель має зацікавити учнів змістом роботи та використовувати вправи для розвитку їх самостійності, ініціативності, креативності, навчити оцінювати результати своєї діяльності, а також діяльності інших.

Наприклад, урок-гру доцільно будувати у формі змагання, де виділяється дві команди, між якими відбувається інтелектуальний "поєдинок", що передбачає здатність учнів довести свою першість у формі надання правильних відповідей на питання конкурсів та вікторин. Інтерактивні методи на уроках "Я досліджую світ" можуть містити елементи проблемності, що передбачає здатність учня ставити перед собою проблемно-пошукове завдання, висувати можливі варіанти його вирішення, робити наукові припущення та будувати гіпотези. Також у формі навідних запитань учасникам команд можна давати певні підказки-асоціації для кращого пригадування змісту матеріалу, розвитку асоціативного, логічного та критичного мислення. Це можна реалізувати у формі диспутів, дискусій ("круглий стіл", "мозковий штурм", метод "прес", "асоціативний куш" тощо) [4, с. 26].

Наприклад, урок "трудоий десант" повинен будуватися так, щоб збагачувати не тільки знання, вміння та навички дітей, а також сприяти позитивному емоційному ставленню школяра до праці, формуванню працелюбності. Учитель повинен підібрати для учнів різноманітні види діяльності на уроці, а також підтримувати достатній діапазон їх рухової активності, чергуючи між собою різноманітні форми, методи та засоби роботи: бесіду, вікторину, роботу у групах, спостереження, трудові доручення та ін. Цілі уроку та їх реалізація повинні співвідноситися з принципами поєднання теорії та практики, принципами зв'язку морального, розумового, трудового, естетичного виховання.

Під час проведення таких уроків дуже важливу роль має методичне керівництво педагога, який повинен сприяти формуванню компетентностей молодшого школяра, оволодінню основними людськими чеснотами та цінностями: добротою, порядністю, здатністю брати відповідальність за свої вчинки перед людьми та природним середовищем [5, с. 14].

Отже, інтерактивне навчання – це перш за все діалогове навчання, в рамках якого здійснюється взаємодія. Інтерактивні методи передбачають забезпечення (організацію) розвитку вищих психічних функцій школяра в цілому.

Сучасний учитель нової української школи має на високому рівні знати зміст і сутність теорії організації процесу інтерактивного навчання, володіти відповідними формами, методами й засобами активізації пізнавальної діяльності учнів, зокрема на уроках "Я досліджую світ".

Список використаної літератури

1. Арделян О. Г. Загальнопізнавальні вміння як компонент критичного мислення молодших школярів. *Рідна школа*. 2016. № 4. С.78–80.
2. Гур'янова О. В. Педагогічні інновації в технологічній освіті. Кіровоград : ПП Центр оперативної поліграфії "Авангард", 2014. 60 с.
3. Державна національна програма "Освіта : Україна XXI століття" : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 9 листопада 2017 р. № 896.
4. Інтерактивні технології навчання : теорія, практика, досвід : метод. посібн. / авт. укл. : О. Пометун, Л. Пироженко. Київ : АПН, 2019. 136 с.
5. Шарко В. Д. Сучасний урок : технологічний аспект : посібник для вчителів і студентів. Київ : СПД Богданова А. М., 2017. 220 с.